

Úvodem

Předkládaný text je založen na autorově dosavadním výzkumu, který se týkal literární teorie a historie obecně a ruské literatury zvláště v širším slovanském kontextu. Práce jako přirozená součást slavistiky vychází ze současných pokusů nově koncipovat teorii a dějiny slovanských literatur, pokusů, jichž se autor jako badatel zúčastňuje. Ruská literatura je mimořádně inspirativní z teoretického hlediska v jejím specifickém vývoji od středověku po současnost, v jejích deformacích vnějších podnětů, jež finálně vedly k vyššímu stupni inovace (prae-post paradox/efekt) - a nejen v krásné literatuře, ale také v jiných druzích umění. Výstup představuje v souboru problémově provázaných studií implicitní obrys koncepce teorie a dějin ruské literatury nazírané z pozice srovnávacích a žánrových studií na pozadí několika dalších slovanských a evropských literatur.

Současný stav výzkumu problémů spjatých s tématem nebo tématy předkládaného projektu se nachází na skutečné křižovatce mezi akcentací specifických rysů ruské literatury na jedné straně a tzv. literárními vlivy, převážně západoevropskými a americkými na straně druhé. Autor bere v úvahu koncepcí zdůrazňující jak slovanský, tak neslovanský charakter ruského literárního vývoje, manifestuje jeho zvláštní rysy a, nehledě na „vlivy“, prezentuje její specifický poetologický model vycházející z analýzy žánrů a žánrových systémů (genologie) a jejich proměn viděných z pozice komparatistiky, ale také teorie literární historie a areálových studií.

Teoretickou bází je tu spojení s koncepcemi literární teorie a dějin, které se nyní objevují v několika výzkumných oblastech, na nichž se autor v minulosti podílel. Snaží se tu aplikovat areálovou koncepci vycházející z prostorových faktorů literárního vývoje a z poetologického pojetí, jež nazírá literární vývoj jako řetězec změn a permanentních návratů, které zvláště v ruské literatuře manifestují stálou kontinuitu dokonce palimpsestického rázu, experiment s literárními žánry a permanentní pnutí mezi domácím a cizím.

Práce má převážně slavistický ráz vycházející z komparatistiky a genologie. Současně teorie literatury a literární vývoj jsou tu aplikovány na zvláštní rysy ruské a jiných slovanských literatur a vedou k verifikaci pre-post efektu/paradoxu, pojmu, jenž autor vytvořil a použil k charakteristice a hlubšímu pochopení vnitřních procesů probíhajících v slovanských literaturách, jež jsou spojeny podobným historickým vývojem.

Zvláštní pozornost je věnována vzniku ruské literatury, její podvojně struktúře, jazyku a poetice a také procesům evropeizace. Specifické místo je také věnováno úloze střední Evropy jako geopolitického, kulturního a duchovního prostoru.

Zvláštní část textu je soustředěna na ruské a jiné slovanské reflexe ruské literatury: dominantním předpokladem je tvrzení, že Rusové sami záměrně rozvíjeli ideu zvláštní cesty ruské kultury, ruské duchovnosti.

Další část je odvozena z výsledků předchozí partie: problém konfrontace ruských a evropských konceptů literární teorie a historie. „Filozofie“ ruské literatury je analyzována v dalších pasážích ve smyslu hledání nových vývojových paradigmat v ruské situaci.

Se souborem problémů se objevuje i nový předmět, tj. konceptualizace ruské literární teorie a historie v komplexním vidění světové literatury jako takové.

Jedním z aspektů práce je formulovat výchozí bod komplexního mezinárodního výzkumu obecných rysů ruské literatury spojených s teorií jak ruské, tak jiných literatur nazíraných z hlediska mezinárodního poetologického impaktu: autor se tu pokusil odpovědět na otázku významu a důležitosti ruské literatury ve světovém literárním vývoji.

Přítomný text může být chápán i jako přípravná studie ke koncipování srovnávacích dějin ruské literatury a slovanských literatur.

Autor jí s vděčností připisuje památce svých vědeckých učitelů a přátel Dionýze Ďurišina (1929–1997), Slavomíra Wollmana (1925–2012) a Andreje Červeňáka (1932–2012).